

ЧАЙКОВСЬКА ВАЛЕНТИНА ВОЛОДИМИРІВНА

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
доцент кафедри адміністративного та господарського права,
кандидат юридичних наук

ЩОДО ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ЄДИНОГО ВІКНА ПРИ МИТНОМУ ОФОРМЛЕННІ ЕКСПОРТУ ТА ІМПОРТУ ТОВАРІВ В УКРАЇНІ

Інтеграція економіки України у світовий економічний простір потребує сьогодні рішучих кроків щодо впровадження найкращих світових практик взаємодії державних органів та суб'єктів господарювання у процесі проведення митних та інших формальностей при здійсненні експортно-імпортних операцій. Цьому достеменно сприяє прийняті 5 липня 2018 року зміни до Митного кодексу, які запроваджують механізм «єдиного вікна» та оптимізують процедури контролю на митниці (далі – «Зміни»). Зміни були призвані скоротити час, необхідний для перетину товарами митного кордону України, зробити митні формальності більш прозорими, спростити процедури відповідного оформлення та, відповідно, підвищити інвестиційну привабливість України.

У зв'язку зі спливом 180 денного терміну, відведеного законом для впровадження Змін, можна чіткіше оцінити переваги нового порядку оформлення вантажів. Зокрема, до таких переваг можна віднести:

1. Впровадження механізму «єдиного вікна» на митниці для створення єдиної платформи для обміну документами та інформацією між декларантами, митними органами та іншими державними органами, уповноваженими здійснювати контроль за товарами, що перетинають кордон України, включаючи органи, що здійснюють фітосанітарний, ветеринарний, екологічний, радіологічний та інші.

2. Усунення бюрократичних правил, що вимагають від декларантів подавати до митних органів різні дозволи та ліцензії, видані українськими державними органами в паперовій формі – такі дозволи та ліцензії тепер повинні видаватися в електронному вигляді та подаватися відповідними державними органами через механізм «єдиного вікна», надавати їх митним органам належить автоматично.

3. Скорочення часу, необхідного для митного оформлення, до 2 годин, протягом якого митні органи виконують всі види контрольних процедур на основі документального розгляду – фахівцям інших регуляторних органів (наприклад, фітосанітарним, ветеринарним установам тощо) пропонується допомогти здійснювати митний контроль тільки у випадку виявлення відповідних ризиків.

4. Впровадження принципу «мовчазної згоди», який передбачає, що у випадку, якщо рішення про прийняття або відмову у ввезенні товарів на митну територію України не буде зареєстровано через «єдине вікно» у встановлені законом строки, то митне оформлення має бути завершено і товар повинен бути допущений без такого рішення.

Разом із тим, варто позначити на проблемні аспекти цих процедур.

Перша проблема – це проблема експорту. По суті, увесь механізм «єдиного вікна» спрямований на спрощення імпорту товарів. Це виглядає явно неспівмірно значенню експорту товарів для економіки. Зокрема, внесенням змін у Закон України «Про карантин рослин» запроваджено у статті 45-1 наступну норму: «взаємодія центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, та державних фітосанітарних інспекторів з органами доходів і зборів, іншими державними органами, установами та організаціями, уповноваженими на здійснення дозвільних або контрольних функцій щодо переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, та іншими заінтересованими особами під час проведення фітосанітарного контролю вантажів з об'єктами регулювання, що імпортуються або ввозяться на митну територію України з метою транзиту, здійснюється з використанням механізму «єдиного вікна» відповідно до Митного кодексу України». Як видно, йдеться лише про імпорт рослин. Хоча фітосанітарні питання виникають й при експорті товарів. Так само, у пункті 7 частини другої статті 53 слова «копія імпоротної ліцензії» було замінено словами «ліцензія на імпорт товару». Тобто не згадується ліцензії на експорт товарів, хоча відповідний режим ліцензування експорту визначений в ст. 16 Закону «Про зовнішньоекономічну діяльність», Положенні про порядок ліцензування експорту товарів, затверджений наказом Мінекономіки від 09.09.2009 № 991. Відповідну однобічність потрібно усунути.

По-друге, формування механізму «єдиного вікна», на жаль, здійснено у спосіб, що виключає передачу відповідних операторських функцій у відання приватного бізнесу. Тут потрібно згадати, що у системі впровадження «єдиного вікна» митного оформлення товарів найбільш просунуті системи існують саме в країнах, де приватні компанії здійснюють відповідні функції. Звідси народжується ефективність, безвитратність для держави та контрольованість процесів управління інформаційно-аналітичною складовою роботи відкритого вікна. Держава здатна ефективно здійснювати відповідні функції лише в умовах високої організації роботи державного апарату, чим Україна поки що не може похвалитися. Наприклад, у Японії у жовтні 2008 року було приватизовано компанію, що надавала відповідні послуги. «Приватизація посилила якість послуг і надана більша гнучкість в системі розвиток нових послуг» [1].

По-третє, світовий досвід свідчить про потребу впровадження «єдиного вікна» лише у спільних зусиллях з іншими країнами [2]. І справа не лише у вартості. Контроль інформаційного обміну легше забезпечити у межах усіх учасників зовнішньоекономічної операції.

Список використаної літератури:

1. Japan's Development of a Single Window – Case of NACCS [електронний ресурс] URL: <https://www.unescap.org/sites/default/files/brief6.pdf>
2. Ten years of single window implementation: Lessons learned for future. Discussion paper. Author: Jonathan Koh Tat Tsen [електронний ресурс] URL:

https://www.unecce.org/fileadmin/DAM/trade/Trade_Facilitation_Forum/Bkgrd_Docs/TenYearsSingleWindow.pdf

Ключові слова: «єдине вікно», митне оформлення, експорт товарів, імпорт товарів.

Ключевые слова: "единое окно", таможенное оформление, экспорт товаров, импорт товаров.

Key words: «single window», customs clearance, export of goods, import of goods.